

Journal of Education Studies

Volume 4
Issue 3 June-July 1974

Article 2

1-1-1974

ความคมทางการศึกษา : ถอยหลัง เข้าคลอง

n/a

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

n/a (1974) "ความคมทางการศึกษา : ถอยหลัง เข้าคลอง," *Journal of Education Studies*: Vol. 4: Iss. 3, Article 2.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol4/iss3/2>

This Other is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ความคมทางการศึกษา

ถอยหลังเข้าคลอง

วัฒนธรรมที่เป็นของชาวไทยแท้ เป็นของพุทธบริษัทแท้ที่ได้เห็นนั้น สรุปแล้ว มันอยู่ในรูปของการที่จิตใจกว้างขวาง เป็นวัฒนธรรมที่ตรงรากฐานอยู่บนหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่สุดว่า “สัตว์ทั้งหลายเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น” ขอให้จำไว้ดี ๆ ว่า สัตว์ทั้งหลาย เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น

วัฒนธรรมที่มรากฐานอยู่บนหลักเกณฑ์อันนั้นมันก็เป็นไปเพื่อเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ มีใจกว้าง มีเมตตา กรุณา ไม่เอาเปรียบ ไม่กอบโกย ไม่ลักลวง ไม่ขโมยอะไรต่าง ๆ ทั้งวัฒนธรรมของเรานั้นเปลี่ยนไปจนเป็นวัฒนธรรมเอาเปรียบ กอบโกย เพราะมันไปหลงเนื้อหนัง เพราะฉะนั้นจึงต้องถอยหลังเข้าคลองมาหาวัฒนธรรมดั้งเดิมดีกว่า คือความรักใคร่ เมตตา กรุณา ถ้าถกกันว่ารักผู้อื่นยิ่งกว่าตัว มันก็ดี ศาสนามุ่งหมายถึงขนาดนั้น แต่อย่าเอาถึงขนาดนั้นเลย เอาแต่เพียงว่ารักผู้อื่นเท่า ๆ กับรักตัวก็พอแล้ว นี่ถอยหลังเข้าคลองจากวัฒนธรรมที่เห็นแก่ตัวอันเป็นวัฒนธรรมใหม่ ล้วนแต่เห็นแก่ตัว จะศึกษา จะกินคว่ำ จะทำอะไร ก็ล้วนแต่เป็นเรื่องเห็นแก่ตัว มันผลออกไปโดยไม่รู้ตัว มันเข้าไปในรูปแบบนั้น ฉะนั้น ถอยหลังออกมาเสียที

คำว่าถอยหลังเข้าคลอง ก็หมายความว่า ถอยหลังกลับไปหาระบบเดิม คือระบบที่มีวิญญูณอันงดงาม อย่าไปเอาเนื้อหนังที่เอร็ดอร่อยเลย ไปเอาระบบเดิมที่ถือว่า มีดวงวิญญูณอันงดงาม สะอาด สว่าง สงบ เขามุ่งหมายอย่างนี้ เรื่องนี้ไม่ใช่ของใหม่

ไม่ใช่ของสร้างขึ้นมาใหม่ แล้วไม่ใช่ก้าวไปข้างหน้า แต่ต้องกลับไปหาของเก่า ซึ่งมันมีอยู่แล้วอย่างนั้น นักเรียกว่า ถอยหลังเข้าคลอง เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรม . . .

เมื่อพูดถึง “การศึกษา” แล้วมันก็เป็นเรื่องใหญ่โต เป็นเรื่องของโลก เป็นเรื่องที่เป็นปัญหาทั้งโลก คนเขาก็จับกลุ่มกันจัดการแก้ไขปรับปรุง ประชุมกันหาหนทางแก้เกี่ยวกับการศึกษา แล้วก็ดูกันว่า การศึกษามันก้าวหน้าไปในทางที่ทำให้โลกมีสันติภาพหรือไม่ ทำให้บุคคลแต่ละคนมีสันติสุขหรือไม่ ถ้ามองเห็นตามที่เป็นจริงก็จะเห็นว่ามันไม่มีท่าทีหรือว่ามีมิติอะไรที่มันแสดงว่าจะไปหาสันติภาพ มันมีแต่จะไปหาวิกฤตการณ์มากขึ้นๆ การศึกษาที่โลกกำลังมีต่อกันมาอยู่ในปัจจุบันนี้ และก็เพราะการศึกษาชนิดนี้โลกมันจึงได้มีวิกฤตการณ์มากขึ้น เพราะว่า เป็นการศึกษาที่อยู่ในอ้อมของกิเลส ศึกษาไปตามอำนาจของกิเลส มันก็ได้ผลเพื่อจะตกอยู่ใต้อำนาจของกิเลส ฉะนั้น ต้องถอยหลังเข้าคลองให้ไปหาการศึกษาแบบที่มันจะควบคุมกิเลส ทำคนให้เป็นคนชนิดที่เรียกว่าเป็นสุภาพบุรุษ หรือเป็นสัตบุรุษ

พุทธทาสภิกขุ

จากเรื่อง “มาถอยหลังเข้าคลองกันเถิด!”

บรรยายอบรมเหล่านิสิตมหาวิทยาลัยมหิดล ที่ขอบรรพชาอุปสมบท

ระหว่างปีภาคฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อคิดที่นำคิดจากการประชุม ICET ที่สิงคโปร์

ลักษณะที่น่าวิตกของการอุดมศึกษาในเวียดนามขณะนี้คือ วิชาที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศนั้น คนเวียดนามไม่อยากจะเรียน เช่น วิชาเกษตรกรรม (การเพาะปลูก ป่าไม้ ธรณีวิทยา) และรัฐก็ไม่ขยายงานด้านนี้ กลับไปเปิดสอนนิติศาสตร์ ศิลปศาสตร์ อันมีจำนวนมากกว่านิติศาสตร์ถึง ๕ เท่า

Dr. Do Ba Khe

สิ่งที่น่าใคร่ครวญก็คือ ในการวางแผนและจัดการศึกษานั้นควรทำไปโดยฝีมือของนักการศึกษาเท่านั้น หรือเราควรเปิดโอกาสให้บุคคลในวิชาชีพอื่นมาร่วมวางแผนเพื่อให้ได้แผนงานที่ปฏิบัติได้

Dr. Do Ba Khe

ข้อที่น่าจะได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังในวงการศึกษาขณะนี้ คือ การทำงานร่วมกันอย่างจริงจังของนักการศึกษา ทั้งหนุ่มและแก่ ทั้งใหม่และเก่า คนวางแผนและบริหารการศึกษาไม่จำเป็นจะต้องมีตำแหน่งสูงส่งเสมอไป

Dr. Harry P. Bowes

โรงเรียนคือสถาบันที่ต้องรับผิดชอบต่อสันติสุขและความยุติธรรมของสังคม เป้าหมายของการศึกษาเพื่อสันติสุขคือการผ่อนคลายความรุนแรง และลดความขัดแย้งอันจักมุ่งไปสู่การทำลายล้าง

Christopher Wulf

สถาบันฝึกหัดครูของเราจะไม่ยอมรับนิสิตแล้ว เพื่อผลิตครูชั่วๆ ออกไปเป็นทรราชย์ในห้องเรียนเป็นอันขาด

Dr. Ruth Wong

น่าเศร้าเพียงใด ที่เด็กพวกหนึ่งถูกยกย่องให้เป็นเด็กฉลาด ทั้งๆที่เขาอาจจะปรับตัวไม่ได้เลยในสังคม ส่วนอีกพวกหนึ่งนั้นแล้ว ถูกกำหนดให้เป็นพวกเรียนช้า และล่าหลัง ทั้งๆที่เขาอาจจะเป็นพวกเฉลียวฉลาดในบางเรื่องที่มีใช้การเรียน

Eng Soo Peck

ทุกวันนี้ เรามัววุ่นวายอยู่กับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สนุกสนานอยู่กับแบบเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ที่ทำหน้าที่ครูช่วยสอน วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ จนเรามิได้สนใจศิลปะของการเป็นครูเกือบหมด

Dr. Ruth Wong

Behavior

Behavior is a mirror in which everyone displays his image.

Goethe

What is becoming in behavior is honourable, and what is honourable is becoming.

Cicero

A consciousness of inward knowledge gives confidence to the outward behavior, which, of all things, is the best to grace a man in his carriage.

Feltham

Books

If a book comes from the heart it will contrive to reach other hearts. All arts and authorcraft are of small account to that.

Carlyle

Books are standing counselors and preachers, always at hand, and always disinterested; having this advantage over oral instructors, that they are ready to repeat their lesson as often as we please.

Chambers

Some books are to be tested; others swallowed; and some few to be chewed and digested.

Bacon

Next to acquiring good friends, the best acquisition is that of good books.

Colton

Duty

There is not a moment without some duty.

Cicero

Duty is carrying on promptly and faithfully the affairs now before you. It is to fulfil the claims of to-day.

Goethe

Do the duty which lieth nearest to thee! Thy second duty will already have become clearer.

Thomas Carlyle

Duty is power that rises with us in the morning, and goes to rest with us at night. It is co-extensive with the action of our intelligence. It is the shadow that cleaves to us, go where we will.

Gladstone

Every duty which we omit, obscures some truth which we should have known.

Ruskin

All that any one of us has to do in this world is his simple duty, and an archangel could not do more than that to advantage.

H. C. Trumbull

Duty performed is a moral tonic; if neglected, the tone and strength of both mind and heart are weakened, and the spiritual health undermined.

Tryon Edwards